

ATIL HUKUK BÜROSU

HUKUKİ İNCELEME

Alacaklıyı Zarara Uğratmak Amacıyla Malvarlığını Eksiltme Suçu

2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu (m. 331) Çerçevesinde Hukuki Rehber

Bu not, alacaklıyı zarara uğratmak amacıyla malvarlığını eksiltme (mevcudu eksiltme) suçuna ilişkin hukuki inceleme amacıyla hazırlanmıştır.

Not, 30 Haziran 2026 tarihinde düzenlenmiştir. İİK m. 331'in 17/7/2003 tarihli ve 4949 sayılı Kanun ile 31/5/2005 tarihli ve 5358 sayılı Kanun değişiklikleri dahil güncel metni esas alınmıştır. İnceleme tarafsız nitelikte olup hem alacaklı hem borçlu (sanık) perspektifini birlikte ele almaktadır.

A. GENEL HUKUKİ ÇERÇEVE

1. Suçun Tanımı ve Korunan Hukuki Değer (İİK m. 331)

İİK m. 331, borçlunun; alacaklısını zarara sokmak amacıyla, haciz tehlikesi altındaki mallarını eksiltmesi, telef etmesi, kıymetini düşürmesi veya muvazaa yoluyla başkasına devretmesi hâllerini suç olarak düzenler. Bir kişinin yalnızca borcunu ödememesi suç teşkil etmez; suç, borcu ödeyebilecek durumda iken kötü niyetle mal kaçırılmasıyla oluşur.

Doktrinde maddenin iki ayrı suç tipi düzenlediği kabul edilmektedir: (i) borçlunun kendi mevcudunu azaltması (m. 331/1, 2, 3) ve (ii) taşınmaz rehni kapsamındaki eklentinin rehin alacaklısına zarar vermek kastıyla taşınmaz dışına çıkarılması (m. 331/4). İkincisi, ilkinden hem fail hem unsurları bakımından ayrılan bağımsız bir suç olarak değerlendirilir.

Suçla korunan hukuki değer çok yönlüdür: öncelikle alacaklının malvarlığı ve alacağını tahsil imkânı; ayrıca icra dairelerinin işlevlerini düzgün yürütmesindeki kamu güveni; nihayet alacaklı-borçlu arasındaki güven ilişkisi korunmak istenir.

2. Suçun Hukuki Niteliği

Suç, seçimlik hareketli ve neticeli bir suçtur. Seçimlik hareketlerden herhangi birinin gerçekleşmesi suçun maddi unsuru bakımından yeterlidir; birden fazlasının birlikte işlenmesi tek suç oluşturur. Neticeli suç olması nedeniyle, fiilin gerçekleşmesi tek başına yetmez; alacaklının ayrıca bir zarara uğraması ve bu zararı ispat etmesi aranır. Netice gerçekleşmemişse teşebbüs hükümleri (TCK m. 35) gündeme gelebilir.

Önemle belirtmek gerekir ki, bir kişinin yalnızca borcunu ödememesi modern ceza hukukunda suç sayılmaz. Suç, borçlunun ödeme gücü varken hileli yollara başvurarak veya muvazaalı işlemlerle alacaklıdan mal kaçırması hâlinde oluşur. Borçlu, malvarlığını eksiltmiş olsa dahi geriye kalan malvarlığıyla veya başka bir yolla borcunu ödemişse suç oluşmaz.

Kanunda sayılan seçimlik hareketler şunlardır:

Seçimlik Hareket	Açıklama
Mülkten çıkarma	Malı karşılıksız veya gerçek değerinin çok altında bir bedelle elden çıkarma.
Telef etme	Malı fiilen yok etme veya kullanılamaz hâle getirme.
Kıymetten düşürme	Malın değerini kasten azaltma.

Seçimlik Hareket	Açıklama
Muvazaalı devir	Malı gerçekte devretmediği hâlde devretmiş gibi göstererek başkasının uhdesine geçirme.
Asıl olmayan borç ikrarı	Gerçekte borcu yokken borçluymuş gibi göstererek pasifini suni surette çoğaltma.

3. Suçun Sınırları ve Önemli Noktalar

- Suç özel kast ile işlenir; olası kastla işlenemez. Borçlunun alacaklıyı zarara uğratma amacıyla hareket etmesi şarttır.
- Fiilin, haciz yolu ile takip talebinden sonra veya bu talepten önceki iki yıl içinde işlenmiş olması gerekir.
- Suçun oluşması için haciz yolu ile takip şarttır; taşınır/taşınmaz rehninin paraya çevrilmesi yoluyla takip bu suçun oluşmaz.
- Fiil aynı zamanda TCK'da düzenlenen başka bir suç (örn. hırsızlık) oluşturuyorsa, icra ceza davası diğer ceza davalarıyla birleştirilemez (İİK m. 346/2).
- Borçlu asile (vekiline değil) icra emrinin usulüne uygun tebliği, cezaların şahsiliği gereği zorunludur.

Şikâyete Bağlılık: Suç, re'sen kovuşturulmaz; yalnızca alacaklının şikâyeti üzerine takip olunur (İİK m. 331 son fıkra). Şikâyet, dilekçeyle veya sözlü beyanla doğrudan icra ceza mahkemesine yapılır (İİK m. 349); savcılık soruşturması ve iddianame gerekmez.

B. SUÇUN UNSUR DIŞI ÖZELLİKLERİ

1. Objektif Cezalandırılabilirlik Şartı

Madde metnindeki takip şartları (1. fıkra için haciz yolu ile takip talebi; 2. fıkra için iflas takibi veya doğrudan doğruya iflas; 3. fıkra için konkordato mühleti veya iflasın ertelenmesi talebi) doktrin ve Yargıtay tarafından çoğunlukla suçun bir unsuru değil, objektif cezalandırılabilirlik şartı olarak nitelendirilir. Buna göre fail suçun unsurlarını gerçekleştirirse bile, bu şart oluşmadıkça cezalandırılmaz.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu, alacaklının alacağını tahsil edememesini (veya aciz belgesi almasını) da objektif cezalandırılabilirlik şartı olarak değerlendirmektedir; yani bu şartlar suçun oluşması için değil, failin cezalandırılabilmesi için aranır. Buna karşın doktrinde, alacaklının zarara uğramasının suçun bir netice unsuru olduğu ve dolayısıyla neticeli bir suç bulunduğu görüşü de güçlüdür. Bu ayrım teşebbüs değerlendirmesini etkiler.

Suçun oluşma anı: Doktrindeki baskın görüşe göre suçun olduğu an, haczin kesinleştiği an değil, borçlunun seçimlik hareketlerden birini gerçekleştirdiği andır. Bu, özellikle zamanaşımı ve şikâyet süresi hesabında önem taşır.

2. Suç Oluşturmayan Haller (Yargıtay İçtihadı)

Suç, bağlı hareketli ve seçimlik hareketli olduğundan, kanunda sayılanlar dışındaki davranışlar — sonuçta alacaklıyı zarara uğratsa bile — bu suçu oluşturmaz. Yargıtay'ın istikrarlı biçimde suç saymadığı başlıca haller:

- Alacak hakkından/davasından feragat: Borçlunun, üçüncü kişiye karşı açtığı alacak davasından vazgeçmesi kanunda sayılan seçimlik hareketlerden hiçbirini oluşturmaz (12. HD, 05.11.2019, 2019/7847 E., 2019/15895 K.).
- Mirasın reddi: Borçlu mirasçının, kendisine intikal edecek malvarlığı bakımından mirası kayıtsız şartsız reddetmesi kanundan doğan bir hakkın kullanımudur; suçun yasal unsurları oluşmaz.
- Özel kastın yokluğu: Borçlu, alacaklıyı zarara sokmak amacıyla değil de (örn.) borcunu ödemek amacıyla malını elden çıkarmışsa suç oluşmaz. Bu nedenle satıştan elde edilen paranın hangi amaçla kullanıldığı araştırılmalıdır (CGK, 16.09.2021, 2020/463 E., 2021/407 K.).
- Kaza/kusursuz değer kaybı: Suç ancak kasten işlenebildiğinden, malvarlığındaki değer kaybı bir trafik kazası gibi kasıt dışı bir nedenden kaynaklanıyorsa ceza sorumluluğu doğmaz.

C. SUÇUN UNSURLARI VE YAPTIRIMLAR

1. Suçun Unsurları (Özet Tablo)

Unsur	Açıklama	Dayanak
Fail	Haciz yolu ile takipteki borçlu (özgü suç). 4. fıkrafta rehinli taşınmaz eklentisinin zilyedi.	m. 331/1, 4
Mağdur	Zarara uğrayan ve zararını ispat eden alacaklı.	m. 331/1
Maddi unsur	Mali mülkten çıkarma, telef etme, kıymet düşürme, muvazaalı devir, asıl olmayan borç ikrarı.	m. 331/1
Manevi unsur	Özel kast — alacaklıyı zarara sokma amacı.	m. 331/1
Netice	Alacaklının zarara uğraması ve bunu ispatı (aciz belgesi veya tahsil edememe).	m. 331/1
Zaman	Takip talebinden sonra veya önceki 2 yıl içinde.	m. 331/1

2. Yaptırımlar, Süreler ve Usul

Konu	Oran / Süre	Dayanak
Temel ceza	6 aydan 3 yıla kadar hapis + 1.000 güne kadar adli para cezası	m. 331/1
Nitelikli hâl (rehinli eklentinin taşınmaz dışına çıkarılması)	2 yıldan 4 yıla kadar hapis + 1.000 güne kadar adli para cezası	m. 331/4
Şikâyet süresi	Fiilin öğrenilmesinden itibaren 3 ay; her hâlde fiilden itibaren 1 yıl	m. 347
Dava zamanaşımı	8 yıl	TCK m. 66
Görevli mahkeme	İcra Ceza Mahkemesi	m. 346, 349
Yetkili mahkeme	İcra takibinin yapıldığı yer	m. 348
Davanın düşmesi	Şikâyetten vazgeçme veya borcun ödenmesi hâlinde dava ve sonuçları düşer	m. 354

Kritik: Suçun oluşumu için alacaklının zararı şarttır; ancak Yargıtay'a göre bu zararın ispatı için mutlaka aciz belgesi alınması zorunlu değildir — alacaklının alacağını tahsil edemediğini ispat etmesi de yeterlidir (örn. haciz sırasında hacze kabil mal bulunmadığının tespiti).

3. İştirak, İçtima ve Teşebbüs

- İştirak: Her iki suç tipi de özgül suç olduğundan (m. 331/1-3'te borçlu, m. 331/4'te eklentinin zilyedi), borçlu/zilyet dışındaki kişiler ancak azmettiren veya yardım eden olarak sorumlu tutulabilir; müşterek faillik kuralı olarak mümkün değildir. Yargıtay, TCK m. 37-41 iştirak hükümlerinin bu suça uygulanabileceğini kabul eder (12. HD, 22.10.2019, 2019/6814 E., 2019/15394 K.).
- Zincirleme suç: Aynı alacaklıya yönelik, tek suç işleme kararıyla birden çok icra dosyası kapsamında mevcudun eksiltilmesi hâlinde TCK m. 43/1 uygulanabilir; aynı fiille birden çok alacaklının zarara uğratılmasında ise m. 43/2 (aynı neviden fikri içtima) gündeme gelir.
- Fikri içtima: Malı yakarak telef etme TCK m. 170 (genel güvenliğin tehlikeye sokulması); asıl olmayan borç ikrarıyla takip sağlama TCK m. 206 (resmi belgenin düzenlenmesinde yalan beyan) suçlarını da oluşturabilir; bu hâlde TCK m. 44 değerlendirilir.
- Teşebbüs: Suç neticeli kabul edildiğinde, hareketler tamamlansa da alacaklı zarara uğramamışsa (örn. tasarrufun iptali davasıyla mal geri dönüp alacak tahsil edilmişse) suç teşebbüs aşamasında kalır.

D. İİK m. 331 KARŞISINDA ÜÇÜNCÜ KİŞİLERİN DURUMU

Uygulamada sık karşılaşılan bir mesele, borçlunun malını (taşınır, taşınmaz, şirket hissesi veya işletmesi) devraldığı üçüncü kişinin İİK m. 331 karşısındaki konumudur. Bu husus, hem doktrinde hem Yargıtay içtihatlarında tartışılmıştır.

1. Üçüncü Kişi Asli Fail Olamaz (Özgü Suç)

m. 331/1, 2, 3 fıkralarındaki suç özgü suç olduğundan, faili yalnızca takipteki borçlu olabilir. Borçlu sıfatı taşımayan, yalnızca malı devralan üçüncü kişi bu suçun asli faili (veya müşterek faili) olamaz. Üçüncü kişinin sorumluluğu ancak TCK m. 37-41 (m. 40/2) kapsamında azmettiren veya yardım eden sıfatıyla gündeme gelebilir.

2. İştirak Sorumluluğu Otomatik Değildir

Devralan kişinin şerik olarak sorumlu tutulabilmesi için, borçlunun alacaklıyı zarara uğratma fiiline bilerek ve isteyerek katılması aranır. Yargıtay, devralan sanık hakkında doğrudan beraat veya mahkûmiyet kurulmadan önce, iştirak hükümlerinin somut olayın oluş şekline ve sanığın eylemine göre değerlendirilmesini şart koşar. Salt devralmış olmak, iştirak için yeterli sayılmaz; devrin muvazaalı olduğunun ve üçüncü kişinin bunu bildiğinin ortaya konması gerekir.

3. Muvazaanın Karine ile Değil, Fiilen Araştırılması

Yargıtay, devrin muvazaalı olup olmadığını varsayıma değil somut incelemeye bağlar. Özellikle şirket hissesi/işletme devirlerinde; her iki şirkete ait ticari defter ve belgeler üzerinde karşılaştırmalı bilirkişi incelemesi, devir bedelinin gerçek değer üzerinden ödenip ödenmediği, satış gelirinin akıbeti ve tarafların mali durumu araştırılmalıdır. Buna karşılık aşağıdaki olgular muvazaa şüphesini güçlendiren ölçütler olarak değerlendirilir:

- Devralan ile borçlu şirketin aynı adreste ve aynı iş kolunda faaliyet göstermesi.
- Her iki şirketin ortaklarının aynı kişiler olması veya taraflar arasında akrabalık/yakınlık bulunması.
- Borçlunun, devirden sonra da işletmede (ortak, çalışan vb. sıfatıyla) fiilen kalmaya devam etmesi.
- Devrin gerçek bedelin altında veya bedelsiz yapılmış olması; satış gelirinin nereye gittiğinin belirsizliği.

İki yönlü sonuç: Bu ölçütler hem alacaklı (muvazaa ve iştirak iddiasının dayanağı) hem de devralan üçüncü kişi (gerçek bir devir bulunduğunu; bedelin fiilen ödendiğini ve iştirak kastının olmadığını ispat) bakımından önem taşır. İspat yükü ve değerlendirme her somut olayın delil durumuna göre yapılır.

E. MUHAKEME VE YARGILAMA USULÜ

İİK m. 331 suçları, CMK'nın genel yargılama sisteminden farklı, İİK'ya özgü bir usule tabidir. Temel özellikler şunlardır:

- Şikâyet ve süre: Kovuşturma alacaklının şikâyetine bağlıdır. Şikâyet, fiilin öğrenilmesinden itibaren 3 ay, her hâlde fiilin işlenmesinden itibaren 1 yıl geçmekle düşer (m. 347). Yargıtay, m. 331/1'in iki yıl öncesine uzanması ile m. 347'deki bir yıllık süre arasındaki çatışmada, dava açma şartını düzenleyen m. 347'ye öncelik verir.
- İddianamesiz dava: Dava, savcılık iddianamesiyle değil, doğrudan icra mahkemesine verilen şikâyet dilekçesi (veya sözlü beyan) ile açılır (m. 349). Şikâyet dilekçesinin CMK m. 170'teki iddianame şartlarını taşıması zorunlu değildir.

- Görevli ve yetkili mahkeme: Görevli mahkeme icra (ceza) mahkemesidir (m. 346/3); yetkili mahkeme icra takibinin yapıldığı yer mahkemesidir (m. 348) — bu, CMK'nın genel yetki kuralından ayrılır.
- Savcının bulunmaması: Yargılamada Cumhuriyet savcısı bulunmaz (m. 350) ve mahkemenin re'sen delil araştırma yetkisi yoktur; şikâyetçinin gösterdiği delillerle bağlıdır (m. 351). Sanık bir kez tahkikatın genişletilmesini isteyebilir.
- Sanığın yokluğunda yargılama: Sanığın duruşmada hazır bulunma zorunluluğu yoktur; kendisi gelebileceği gibi avukat da gönderebilir, gıyabında karar verilebilir (m. 349/5). Şikâyetçi gelmez ve vekil de göndermezse şikâyet hakkı düşer (m. 349/6).
- Karar ve kanun yolu: Mahkeme, tarafların delillerini değerlendirip 5 gün içinde karar verir ve özetini savcılığa bildirir (m. 352). Karara karşı CMK hükümlerine göre istinaf yoluna başvurulabilir (iki hafta içinde).
- HAGB ve düşme: Şartların oluşması hâlinde CMK m. 231/5 uyarınca hükmün açıklanmasının geri bırakılması mümkündür. Şikâyetten vazgeçme veya borcun ödenmesi hâlinde dava ve bütün sonuçlarıyla ceza düşer (m. 354).

Birleştirme: İcra mahkemesinin görevine giren bu dava, diğer mahkemelerde görülen ceza davalarıyla birleştirilemez (m. 346/2). Buna karşın, icra mahkemesinde görülen icra suçlarının kendi aralarında (CMK m. 8 bağlantı hâlinde) birleştirilmesine engel yoktur.

F. YARGITAY İÇTİHADİ

Aşağıdaki karar, suçun oluşumu bakımından aciz belgesinin zorunlu olup olmadığı ve özel kastın nasıl araştırılacağı yönünden emsal niteliktedir. Karar künyesi birden fazla bağımsız hukuki kaynakta aynı içerikle teyit edilmiştir.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu — E. 2020/463, K. 2021/407, T. 16.09.2021

Konu: Suçun temel ilkelerini ortaya koyan kapsamlı içtihat — özel kast şartı, neticenin niteliği ve objektif cezalandırılabilirlik.

Ceza Genel Kurulu bu kararda; suçun yalnızca kasten işlenebileceğini, failin malvarlığını azaltan eylemleri alacaklıyı zarara sokmak amacıyla gerçekleştirmesi gerektiğini vurgulamıştır. Borçlu bu amaçla değil de örneğin borcunu ödemek için malını elden çıkarmışsa suç oluşmaz; bu nedenle elden çıkarılan maldan elde edilen paranın hangi amaçla kullanıldığı araştırılmalıdır. Kurul ayrıca, alacaklının aleyhine aciz belgesi alması veya alacağını tahsil edemediğini ispatı şartlarını objektif cezalandırılabilirlik şartı olarak nitelendirmiş; bu şartların suçun oluşması için değil, failin cezalandırılabilmesi için arandığını belirtmiştir.

Uygulama Notu: Bu karar, savunma bakımından en güçlü dayanaktır: özel kast ispatlanamıyorsa veya borçlu malı borcunu ödemek için elden çıkarmışsa beraat gerekir. Alacaklı bakımından ise zararın (tahsil edememe) somut olarak ortaya konması zorunludur.

Yargıtay 19. Ceza Dairesi – E. 2015/20393, K. 2017/7895, T. 10.10.2017

Konu: Mevcudu eksiltme suçunun oluşumu için aciz belgesi alınmasının zorunlu olmadığı; alacağın tahsil edilemediğinin ispatının yeterli olduğu.

Karara konu olayda, borçlu sanığa usulüne uygun tebliğ edilen ödeme emrine itiraz edilmemesi üzerine takip kesinleşmiş; sanık daha sonra babasından kalan taşınmazlardaki hisselerini kardeşine devretmiştir. Bu devre ilişkin tasarrufun iptali kararı kesinleşmiştir. Haciz sırasında borçlunun evinde hacze kabil mal bulunmadığının tespit edilmesi, alacağın tahsil edilemediğinin ispatı olarak değerlendirilmiştir. Daire, suçun oluşumu için aciz belgesi şartının aranmayacağını, ancak devrin alacaklıyı zarara sokma (özel) kastıyla yapıp yapılmadığının somut olarak araştırılması gerektiğini vurgulamıştır.

Uygulama Notu: Karar, hem alacaklı bakımından (aciz belgesi olmadan da tahsil edememe ispatıyla şikâyet edilebilmesi) hem de sanık bakımından (özel kastın ispatlanamaması hâlinde beraat) çift yönlü sonuç doğurur. Mirastan kaynaklanan veya gerçek bedelle yapılan devirlerde özel kastın araştırılması zorunludur.

Yargıtay 12. Hukuk Dairesi – E. 2024/7786, K. 2025/354

Konu: Borçlunun fiiline iştirak eden üçüncü kişinin sorumluluğu ve şikâyete dayanak takip dosyasında sanığın borçlu sıfatının aranması (kanun yararına bozma).

Gebze 2. İcra Ceza Mahkemesinin mahkûmiyet kararına karşı Adalet Bakanlığının kanun yararına bozma istemini inceleyen Daire, İİK m. 331'de iştirake ilişkin özel hüküm bulunmamasına rağmen, aynı tarihte yürürlüğe giren TCK m. 37-41'deki iştirak hükümlerinin bu suç bakımından uygulanabileceğini; dolayısıyla takip borçlusunun fiiline iştirak edenler hakkında da şikâyetin mümkün olduğunu belirtmiştir. Buna karşılık, mahkûmiyete esas alınan icra takip dosyasında ilgili sanığın borçlu sıfatının bulunmadığı gözetilmeden mahkûmiyet kararı verilmesini hukuka aykırı bularak, borçlu olmayan kişi yönünden beraat gerektiğini ifade etmiştir.

Uygulama Notu: Karar iki yönlüdür. Alacaklı bakımından, muvazaalı devri kabul eden üçüncü kişiye karşı da şikâyet imkânı doğar. Sanık bakımından ise, şikâyete dayanak takipte borçlu sıfatı taşımayan kişi bu suçun faili olamaz.

Yargıtay 12. Hukuk Dairesi – E. 2023/3342, K. 2024/698, T. 2024

Konu: Rehinli (ipotekli) taşınmazın eklentilerinin sökülmesi; eylemin İİK m. 331/1 değil, nitelikli hâli düzenleyen m. 331/4 kapsamında değerlendirilmesi gerektiği.

Olayda, ipotekli bir akaryakıt istasyonuna ait akaryakıt deposu, pompalar ve trafo gibi muhdesatın taşınmazdan sökülerek götürüldüğü tespit edilmiştir. Bölge adliye mahkemesi, takibin ipoteğin (rehnin) paraya çevrilmesi yoluyla yapıldığı ve haciz yolu ile takip bulunmadığı gerekçesiyle beraat kararı vermiştir. Daire ise, şikâyete konu eylemin taşınmaz rehni kapsamındaki eklentinin rehin alacaklısına zarar vermek kastıyla taşınmaz dışına çıkarılması olduğunu; bu eylemin İİK m. 331/1 değil, doğrudan m. 331/4 kapsamında suç oluşturduğunu, suçun nitelendirilmesinde yanılıya düşüldüğünü belirtmiştir.

Uygulama Notu: Rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takipte m. 331/1 uygulanmazken, rehinli taşınmazın eklentilerinin zarar verme kastıyla sökülmesi m. 331/4 kapsamında ayrı ve daha ağır cezalı (2-4 yıl hapis) bir nitelikli hal oluşturur. Doğru fikranın belirlenmesi sonucu doğrudan etkiler.

Yargıtay 12. Hukuk Dairesi — E. 2021/10054, K. 2022/4448, T. 05.04.2022

Konu: İpotekli fabrikadan menkul malların eksilmesi; eylemin m. 331/4 kapsamında değerlendirilmesi gerekirken m. 331/1 uyarınca karar verilmesinin hatalı olduğu.

Takip konusu alacağa ilişkin, borçlu şirkete ait fabrika binası, arsası ve menkul malları üzerinde ipotek bulunduğu; kıymet takdiri için gidildiğinde menkul malların bir kısmının yerinde olmadığı tespit edilmiştir. Daire, eylemin İİK m. 331/4 kapsamında kalmasına rağmen suçun nitelendirilmesinde yanılığa düşülerek m. 331/1 uyarınca karar verilmesini hukuka aykırı bulmuştur. Bu karar, eklentinin taşınmaz dışına çıkarılmasının bağımsız bir suç tipi (m. 331/4) oluşturduğu yönündeki yerleşik yaklaşımı pekiştirir.

Bu suçta şikâyetin, savcılığa değil doğrudan İcra Ceza Mahkemesine yapılması; yargılamanın CMK'nın genel hükümlerine göre değil, İİK m. 347-349'daki özel usule göre yürütülmesi gerektiği vurgulanmıştır. Savcılık soruşturması ve iddianame aranmaz.

Yargıtay'ın yerleşik diğer içtihatları da; (i) suçun oluşması için haciz yolu ile takip şartının zorunlu olduğunu (rehnin paraya çevrilmesi yolunun m. 331/1 için yeterli olmadığını), (ii) şikâyet süresinin İİK m. 347'deki 3 ay / 1 yıllık hak düşürücü sürelerle tabi olduğunu, (iii) borçlu asile icra emri tebliğinin zorunlu olduğunu, (iv) özellikle yakın akrabalar arasında bedelsiz veya gerçek değer altında yapılan devirlerin muvazaa karinesi oluşturabileceğini ve özel kastın; devir bedeli ile gerçek bedel farkı, akrabalık ilişkisi, alıcının ödeme gücü ve satıştan elde edilen paranın akıbeti araştırılarak tespit edilmesi gerektiğini istikrarlı biçimde kabul etmektedir.

Üçüncü Kişiler ve Muvazaalı Devirlere İlişkin Kararlar

Yargıtay 16. Hukuk Dairesi — E. 2010/8800, K. 2011/2837, T. 23.05.2011

Konu: Şirket hissesi/işletme devrinde muvazaanın karine ile değil, somut inceleme ile araştırılması.

Daire, borçlu şirketten hisse devralındığı iddiası karşısında; her iki şirkete ait ticari defter ve belgeler üzerinde karşılaştırmalı bilirkişi incelemesi yaptırılması, üretim tesislerinin kullanılarak kullanılmadığının araştırılması, her iki şirket ortaklarının aynı kişiler olması ile devralınan şirketin borçlu şirkete ait adreste ve aynı iş kolunda faaliyet göstermesinin dikkate alınması ve işlemde muvazaa bulunup bulunmadığının tespit edilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Uygulama Notu: Karar iki yönlüdür. Muvazaa varsayılmaz; ticari defter, ödeme kayıtları ve gerçek bedel araştırması belirleyicidir. Aynı adres/iş kolu ve ortak örtüşmesi ise muvazaa şüphesini güçlendiren ölçütlerdir.

Yargıtay 16. Hukuk Dairesi — E. 2011/146, K. 2011/2834, T. 23.05.2011

Konu: Malı devralan üçüncü kişi hakkında doğrudan karar verilemez; iştirak hükümleri araştırılmalıdır.

Daire, devralan sanık hakkında, olayın oluş şekli ve sanığın eylemi dikkate alınarak TCK m. 37-41'deki iştirake ilişkin hükümlerin uygulanması gerektiği değerlendirilmeden yazılı gerekçeyle beraat kararı verilmesini hukuka aykırı bulmuştur. Üçüncü kişi asli fail olamasa da, iştirak yönünden somut değerlendirme zorunludur.

Uygulama Notu: Üçüncü kişinin sorumluluğu otomatik değildir; devre bilerek ve alacaklıyı zarara uğratma kastıyla katıldığı ortaya konmalıdır. Kast yoksa iştirak de yoktur.

Yargıtay 16. Hukuk Dairesi — E. 2010/5141, K. 2010/5105, T. 22.07.2010

Konu: Aynı büroda aynı isimle iki şirketle faaliyet — muvazaa iddiasının sübutu hâlinde suçun oluşabileceği.

Olayda, sanıkların aynı büroda aynı isimle hem anonim hem limited şirketle faaliyet gösterdikleri, inşaatı bir şirket yaparken satışı diğerinin yaptığı ve bu nedenle haciz yapılamadığı ileri sürülmüştür. Daire, şikâyet dilekçesindeki iddiaların sübutu hâlinde eylemin İİK m. 331 kapsamında suç oluşturabileceğini belirtmiştir.

Yargıtay 16. Hukuk Dairesi — E. 2009/5424, K. 2009/7198, T. 02.11.2009

Konu: Devir/muvazaa olaylarında şikâyet süresi — alacaklının devri öğrenme tarihi.

Alacaklının, daha önce tasarrufun iptali davası açmak suretiyle devirden haberdar olmasına rağmen İİK m. 347'deki üç aylık ve bir yıllık hak düşürücü süreler geçtikten sonra şikâyette bulunduğu olayda Daire; sanıklar hakkında beraat değil, müştekinin şikâyet hakkının düşürülmesine karar verilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Uygulama Notu: Alacaklının devri öğrendiği tarih (örn. tasarrufun iptali davası açtığı tarih) şikâyet süresinin başlangıcı bakımından belirleyicidir; süre geçmişse esasa girilmeden şikâyet hakkı düşürülür.

UYARI: Bu çalışma Atıl Hukuk Bürosu'na ait olup, tamamının veya herhangi bir bölümünün atıf yapılmaksızın paylaşılması, yeniden yayımlanması, ticari amaçla kullanılması, çoğaltılması veya farklı bir kişi/kurum adına sunulması kesinlikle yasaktır. İçerik, yalnızca kaynak gösterilerek ve değiştirilmeden paylaşılabilir.

Bu metin, bilgilendirme amacıyla hazırlanmış olup somut olaylara uygulanabilir nitelikte hukuki görüş teşkil etmez.